

Chinese les: zingen in de klas

Het Sinologisch Instituut in Leiden herbergt tienduizenden zeldzame Chinese boeken. Sinoloog Jeroen Wiedenhof wil China vooral uitleggen aan een verstandig Nederlands publiek.

WILFRED SIMONS

Sinoloog Jeroen Wiedenhof biedt geïnteresseerden in de Chinese taal een handreiking. Hij heeft eerder dit jaar een *Grammatica van het Mandarijn* uitgegeven. Daarmee speelde hij in op de groeiende belangstelling in Nederland voor China.

Vanuit het verre Nederland staan we er niet altijd bij stil, maar het Mandarijn is één van de grootste talen ter wereld. Meer dan een miljard mensen, vooral in de noordelijke helft van China, spreken Mandarijn als moedertaal. Ook onder Chinezen buiten China groeit het aantal sprekers van het Mandarijn.

Nu de Chinese economie zo enorm groeit en steeds meer Nederlandse bedrijven een deel van hun productie uitbesteden aan Chinese bedrijven, lijkt er een goede toekomst weggelegd voor Nederlanders die het Mandarijn beheersen. Dat kan aan de Universiteit Leiden of aan de Hogeschool Zuyd in Maastricht, maar ook steeds meer volkshogescholen bieden cursussen.

Natuurlijk, Mandarijn leert een mens niet uit een boekje. Wiedenhof: "Dan kom je nooit verder dan, Goedemorgen meneer Wang, hoe gaat het met u?" Docenten zijn onmisbaar, om de taal echt te leren spreken, om te enthousiasmeren, om de moederin te houden. Grammatica van het Mandarijn is vooral bedoeld om naast een cursus als hulpbron te gebruiken.

Wiedenhofs boek geeft niet alleen grammaticale regels, maar verklaart ook veel Chinese cultuur, gezien door de taal. Het Mandarijn kent bijvoorbeeld specifieke woorden voor oudere zus, jongere zus, de broer van de moeder en voor de jongere en de oudere broer van de vader. "Dat weerspiegelt het belang dat Chinezen hechten aan familierela-

Jeroen Wiedenhof, sinoloog. Foto: Hielco Kuipers/GPD

ties”, zegt Wiedenhof.

Het Mandarijn is een toontaal. Dezelfde klank, hoger of lager uitgesproken, kan een volstrekt andere betekenis hebben. Het woord *xiang* betekent zweven, maar *xiáng* is naartoe. Wiedenhofs studenten zingen in de klas, lacht hij. Zoiets kennen Nederlanders niet.

Daarnaast liggen sommige klanken in het Mandarijn veel dichterbij elkaar dan wij gewend zijn. “In het Engels heb je bed (bed) en bad (slecht), daar kun je het mee vergelijken”, zegt Wiedenhof. “Nederlanders horen amper verschil tussen die twee klanken, maar voor een Engelsman is het onvoorstelbaar dat je dat door elkaar zou halen.”

Een troost is dan weer dat de zinsopbouw in het Chinees en het Nederlands in grote trekken gelijk is. De volgorde onderwerp, gezegde en lijdend voorwerp kent het Mandarijn precies zo. Voorzetsels krijgen in het Mandarijn dezelfde plaats als in het Nederlands. Rode sokken zijn in het Mandarijn ook rode sokken en niet sokken rode, zoals in het Frans.

Dan zijn er constructies die het Nederlands ook wel kent, maar die in het Mandarijn een grotere rol spelen. Zo kan een Nederlander zeggen: “Ik sta in het geboomte.”

De luisteraar weet dan nog eigenlijk niets, want wat voor geboomte dan? Eiken? Beuken? Berken? In het Mandarijn gaat het zo voor elk zelfstandig naamwoord. Chinezen hebben geen handdoek, maar gehanddoekte; geen boek, maar geboekte; geen vriend, maar gevriendte. Een Chinese jongen kan tegen zijn moeder zeggen: “Ik ga vanavond met gevriendte naar de film”.

“Het kan dan nuttig zijn voor de moeder om eens verder te informeren”, zegt Wiedenhof met een glimlach. “Gaat hij met één vriend of met meer? Met jongens en meisjes, of alleen met een meisje? Uit de zin zelf blijkt dat niet.”

Wiedenhof heeft steeds geprobeerd om in *Grammatica van het Mandarijn* Nederlandse equivalenten te vinden voor Mandarijnse zinsconstructies. In een enkel geval was dat moeilijk en is Wiedenhof er trots op dat het hem toch is gelukt. “In het Mandarijn heb je het partikel *le*, waarmee je een situatie zó kunt weergeven dat er een verandering van toestand mee gemeoid is. Het maakt vaak niet uit of een handeling wordt afgerond, en dus in de nieuwe toestand is afgelopen (ik ben ge-

gaan) of juist plaatsheeft in de nieuwe toestand en eerder niet (ik zal gaan). Door toevoeging van *le* zijn beide betekenissen mogelijk. In het Nederlands ken ik maar één voorbeeld van een dergelijke combinatie: ‘nou doe, ik ben weg.’”

Jeroen Wiedenhof, Grammatica van het Mandarijn. Uitg. Bulaag. ISBN 90 5460 094 2. Prijs: € 79,50

Zie voor meer informatie

www.wiedenhof.nl/ul/tk/pbl/gmd